

Drabčící podčeledi Aleocharinae (Coleoptera, Staphylinidae) Orlických hor

Dr. Zdeněk Likovský, CSc.

Vinohradská 40, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

Přehled drabčících podčeledi Aleocharinae uveřejněných z území někdejšího východočeského kraje (LIKOVSKÝ 1988) ukázal, jak naprosto nedostatečně byl faunistický průzkum výskytu druhů této podčeledi v některých oblastech prováděn. Týká se to i Orlických hor - a nepochybně nejen Aleocharinů. Z faunistického areálu Orlické hory, tvořeným podle PULPÁNA (1968) subareály Orlické hory a Broumovské mezihoří, bylo zatím z vlastních orlických hor (nad 700 m vrstevnicí, přibližně sledující dolní hranici souvislého lesního porostu) uveřejněno jen 7, z níže položeného Podorlicka 98 a z Broumovského mezihoří 10 druhů Aleocharinů (LIKOVSKÝ 1988). Srovnání se 488 druhy této podčeledi v současnosti známými z území Čech (JELÍNEK 1993) nepotřebuje komentář.

V tomto příspěvku uvádím dosud neuveřejněné faunistické údaje o drabčících podčeledi Aleocharinae především Orlických hor a Podorlicka; doplňuje je několik nálezů z Broumovského mezihoří.

Za "model" Podorlicka jsem zvolil okolí Opočna, nepostrádající žádný z významných prvků pro tento subareál charakteristických. Opočno leží na hranici mezi polabskou, nížinou a předhůřím Orlických hor, v oblasti dlouhodobě osídlené (nejenže je k roku 1068 zmíněn ve své kronice Kosmas, ale na nedalekém Chlumu jsou pozůstatky hradiště a pohřebiště lidu platěnické kultury, z 1. tisíciletí před naším letopočtem). Mechanizace a chemizace zemědělské výroby zatím téměř nezasáhla biotopy v lesních komplexech - stále ještě platí, že "nerušeně zachované biotopické podmínky jsou obzvláště v parku a v oboře" (ROUBAL 1934). Právě obora a přilehlý zámecký park jsou refugiem význačných komponentů mikrofauny, odkud pocházejí téměř všechny pozoruhodné nálezy Aleocharinů dosud z okolí Opočna publikované i řada těch, které jsou uvedeny zde. Skutečnost, že hlavním cílem hospodaření v oboře není těžba dřeva dává naději, že tento význačný přírodní celek s řadou památných biotopů zůstane zachován i do budoucna.

V písemnictví o drabčících podčeledi Aleocharinae zmínil Opočno poprvé ROUBAL (1917); jde současně o prvé citování této lokality v entomologickém písemnictví vůbec. Z pera profesora Jana Roubala pochází i jediná souborná studie o zdejší fauně Coleopter, jež je opět prvou o opočenské entomofauně vůbec, (ROUBAL 1934); autor v ní shrnul výsledky své několikadenní exkurze z dubna 1916. Je pozoruhodné, jak vysoký počet druhů se mu zde podařilo nalézt - a to uveřejněný výčet zjevně není vyčerpávající. Opakovaně zdůrazněný fakt vzácnosti či jiné pamětihodnosti u řady druhů, pro něž některé jednotlivé údaje publikoval již dříve (práce uvádí řadu bibliografických odkazů) si zasluhuje zvláštní pozornosti: již z tohoto stručného přehledu je totiž zřejmé, že jde o lokalitu nevšedně bohatou. Je zvláštní, že přesto zůstalo Opočno a jeho okolí asi do padesátých let zcela stranou zájmu entomologů. Pokud jde o drabčíky podčeledi Aleocharinae, v pořadí druhý sběr materiálu této skupiny zde uskutečnila Miluše Scheibová až v roce 1961. Jeho výtěžkem byly mimo jiné dva druhy nové pro Čechy, jeden pro Československo (LIKOVSKÝ 1964, 1967, 1971). Řada exkurzí v dalších letech přinesla nejen další nový druh pro Čechy (LIKOVSKÝ 1973a), ale i poprvé v někdejší Československu pozorovaný hromadný výskyt Coleopter, většinou Aleocharinů, na jediné plodnici choroše (LIKOVSKÝ 1973b). Z Opočna a jeho okolí bylo dosud uveřejněno 40 druhů Aleocharinů, 49 dalších uvádí předložená práce. V souhrnu to představuje více, než tři čtvrtiny všech v současnosti z Podorlicka známých drabčích podčeledi Aleocharinae.

Materiál jsem vesměs určoval sám; čísla v závorce jsou počtem dokladových kusů. JM u údajů značí coll. Dr. Jan Máca, MHK - sbírky Muzea Východních Čech v Hradci Králové; kde tyto zkratky chybějí je materiál uložen v mé sbírce. Před faunistickými údaji označuje písmeno O Orlické hory (nad 700 m vrstevnicí), P Podorlicko, B Broumovské mezihoří. Za laskavé zpřístupnění entomologických sbírek Muzea Východních Čech v Hradci Králové děkuji panu Dr. Karlu Lohniskému. Panu Dr. Janu Mácovi z Veselí nad Lužnicí dlužím poděkování za zapůjčení materiálu ze sledované oblasti.

Myllaena dubia (GRAVENHORST, 1806)

P - Opočno, u rybníka Broumaru, 10. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

Gyrophæna (*Gyrophæna* s. str.) *lucidula* ERICHSON, 1837

P - Opočno, 7. 8. 1971, Z. Likovský lgt (1)

Gyrophæna (*Gyrophæna* s. str.) *joyioides* WUSTHOFF, 1937

P - Peklo nad Metují, 9. 8. 1963, M. Scheibová lgt (1)

Gyrophæna (*Agaricochara*) *strictula* ERICHSON, 1839

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 6. 1951, Růžička lgt, MHK (1)

Placusa (*Placusa* s. str.) *tachyporoides* (WALTL, 1838)

P - Opočno, obora, 7. 8. 1971, Z. Likovský lgt (3)

Homalota plana (GYLLENHAL, 1810)

P - Opočno, obora, 29. 7. - 6. 8. 1972 (2), 12. 8. 1972 (4), 26. 8. 1972 (7), Z. Likovský lgt

Anomognathus cuspidatus (ERICHSON, 1839)

P - Opočno, obora, 17. - 25. 4. 1976, Z. Likovský lgt (1)

Bolitochara (*Bolitochara* s. str.) *pulchra* (GRAVENHORST, 1806)

P - Opočno, obora, podsev drti zetlelých pařezů, 2. 12. 1961, Z. Likovský lgt (1)

Bolitochara (*Bolitochara* s. str.) *lucida* (GRAVENHORST, 1802)

P - Opočno, obora, podsev drti zetlelých pařezů, 2. 12. 1961, Z. Likovský lgt (1)

Bolitochara (*Ditropalia*) *obliqua* ERICHSON, 1837

P - Zdobnice, pod Salix, 8. 1972, V. Zeman lgt (1)

Bolitochara (*Ditropalia*) *bella* MÄRKEL, 1845

P - Opočno, obora, 12. 8. 1972 (1), 14. 8. 1976 (1), Z. Likovský lgt

Autalia impressa (OLIVIER, 1795)

P - Opočno, obora, na *Amanita rubescens*, 12. 8. 1977, Z. Likovský lgt(1)

Cordalia obscura (GRAVENHORST, 1802)

P - Opočno, Trčkově náměstí, v letu, 1. 9. 1977, Z. Likovský lgt(1)

Ischnopoda (*Thinomona*) *atra* (GRAVENHORST, 1806)

P - Opočno, obora, dno vypuštěného rybníčku, 11. 5. 1963, Z. Likovský lgt(1)

Ischnopoda (*Ischnopoda* s. str.) *umbratica* (ERICHSON, 1837)

P - Opočno, břeh rybníka Broumaru, 10. - 11. 5. 1963, Z. Likovský lgt (2)

Gnypeta carbonaria (MANNERHEIM, 1830)

P - Opočno, břeh rybníka Broumaru, 6. 7. 1975, Z. Likovský lgt (1)

Aloconota (*Aloconota* s. str.) *insecta* (C. G. THOMSON, 1856)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, V. Balthasar lgt, MHK (1)

P - Opočno, břeh rybníka Broumaru, 10. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

Aloconota (*Aloconota* s. str.) *gregaria* (ERICHSON, 1839)

O - Šerlich, 14. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

P - Opočno, břeh rybníka Broumaru, 6. 7. 1975, Z. Likovský lgt (1)

Pycnota paradoxa (MULSANT et REY, 1861)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1)

Amischa (*Amischa* s. str.) *analis* (GRAVENHORST, 1802)

O - Šerlich, 14. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

P -.; Opočno, obora, 26.8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Geostiba (*Geostiba* s. str.) *circellaris* (GRAVENHORST, 1806)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, V. Balthasar lgt, MHK (2); Šerlich, 14. 5. 1963, Z. Likovský lgt (3)

Dinaraea angustula (GYLLENHAL, 1810)

B - Starkoč, 7. 1961, J. Macek lgt (1)

Dinaraea aequata (ERICHSON, 1837)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1); Opočno, obora, 12. 8. 1972 (2), 19. 8. 1972 (1), Z. Likovský lgt

Atheta (Philhygra) elongatula elongatula (GRAVENHORST, 1802)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, V. Balthasar lgt, MHK (2)

P - Opočno, u rybníka Broumaru, 11. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

Atheta (Philhygra) volans (W. SCRIBA, 1859)

P - Slatina nad Zdobnicí, 7. 1942, J. Roubal lgt (1)

Atheta (Philhygra) palustris (KIESENWETTER, 1844)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1)

Atheta (Bessobia) occulta (ERICHSON, 1837)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1)

Atheta (grupa III, IV sensu G. BENICK et LOHSE) *euryptera* (STEPHENS, 1832)

P - Opočno, obora, 1. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Atheta (grupa III, IV) *divisa* (MÄRKEL, 1845)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1); Opočno, obora, 29. 7. - 6. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Atheta (Tetropla) nigratula (GRAVENHORST, 1802)

P - Opočno, obora, 27. 8. 1961, M. Scheibová lgt (1), 16. - 23. 7. 1972, Z. Likovský lgt (2)

Atheta (Microdota) pittionii SCHEERPELTZ, 1950

P - Opočno, obora, 27. 8. 1961, M. Scheibová lgt (1)

Atheta (Microdota) inquinula (GRAVENHORST, 1802)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1); Opočno, obora, 16. - 23. 7. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Atheta (Ceritaxa) pervagata G. BENICK, 1974

P - Opočno, obora, pod kůrou poražených borovic, 26. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1) **První nález tohoto druhu v Čechách.**

Atheta (Mycota) sodalis (ERICHSON, 1837)

B - Starkoč, 7. 1961, J. Macek lgt (1)

Atheta (Mycota) gagatina (BAUDI di SELVE, 1848)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1)

Atheta (Oreostiba) tibialis (HEER, 1839)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 6. 1953, V. Balthasar lgt, MHK (1); Šerlich, 21. 8. 1978, Z. Likovský lgt (1)

Atheta (*Atheta* s. str.) *castanoptera* (MANNERHEIM, 1830)

P - Merklovice, 12. 7. 1944, J. Roubal lgt (1)

Atheta (*Atheta* s. str.) *aquatica* (C. G. THOMSON 1852)

P - Opočno, obora, 2. 12. 1961, Z. Likovský lgt (2)

Atheta (*Atheta* s. str.) *aeneicollis* (SHARP, 1869)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, Růžička lgt, MHK (1)

Atheta (grupa I sensu G. BENICK et LOHSE) *laticollis* (KIRBY, 1832)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (2); Opočno, 16. - 23. 7. 1972 (1), 27. 8. 1971 (1), 25. 8. 1972 (1), 7. 9. 1975 (3), Z. Likovský lgt

Atheta (grupa I) *coriaria* (KRAATZ, 1856)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (2); Opočno, obora, 12. 8. 1972 (19), 19. 8. 1972 (2) Z. Likovský lgt

Atheta (grupa I) *oblita* (ERICHSON, 1839)

P - Opočno, obora, 27. 8. 1961, M. Scheibová lgt (2)

Atheta (grupa I) *fungicola* (C. G. THOMSON 1852)

B - Starkoč, 7. 1961, J. Macek lgt (1)

P - Merklovice, 12. 7. 1944, J. Roubal lgt; Opočno, obora, 12. 8. 1972 (2); 19. 8. 1972 (1), 26. 8. 1972 (1) Z. Likovský lgt

Atheta (grupa I) *crassicornis* (FABRICIUS, 1792)

B - Starkoč, 7. 1961, J. Macek lgt

P - Slatina nad Zdobnicí, 7. 1942, J. Roubal lgt (1)

Atheta (*Xenota*) *orphana* (ERICHSON, 1837)

P - Opočno, obora, 27. 8. 1961, M. Scheibová lgt (1)

Atheta (*Xenota*) *fungi* (GRAVENHORST, 1806)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 8. 1950, V. Balthasar a Růžička lgt, MHK (2), 4. 1951 (3) V. Balthasar a Růžička lgt, MHK

P - Opočno, obora, 12. 8. 1972 (4), 27. 8. 1972 (1), 14. 8. 1976 (1), Z. Likovský lgt

Atheta (*Dimetrota*) *europaea* LIKOVSKÝ, 1984

P - Verměřovice - Sutice, J. Roubal lgt (2)

Atheta (*Chaetida*) *longicornis* (GRAVENHORST, 1802)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, Růžička lgt, MHK (1)

Acrotona (*Acrotona* s. str.) *pygmaea* (GRAVENHORST, 1802)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, V. Balthasar a Růžička lgt, MHK (2)

P - Slatina nad Zdobnicí, 7. 1942, J. Roubal lgt (1); Opočno, 26. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Acrotona (*Acrotona* s. str.) *aterrima* (GRAVENHORST, 1802)

P - Opočno, obora, 14. 8. 1976, Z. Likovský lgt (1)

Drusilla canaliculata (FABRICIUS, 1787)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 5. 1951, MHK (3)

Zyras (*Pella*) *limbatus* (PAYKULL, 1789)

P - Opočno, obora, 16. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

Zyras (*Lepia*) *lugens* (GRAVENHORST, 1802)

B - Starkoč, 7. 1961, J. Macek lgt (1)

Lomechusa emarginata (PAYKULL, 1789)

P - Opočno, obora, u *Myrmica* sp., 21. 8. 1979, Z. Likovský lgt (4)

Dinarda dentata dentata (GRAVENHORST, 1806)

P - Choceň, 16. 4. 1964, K. Poláček lgt, JM (1)

Phloeopora testacea (MANNERHEIM, 1830)

P - Opočno, obora, 18. 5. 1963, Z. Likovský lgt (1)

Phloeopora corticalis (GRAVENHORST, 1802)

P - Slatina nad Zdobnicí, 8. 1971, V. Zeman lgt (1)

Parocyusa (*Chiloporata*) *rubicunda* (ERICHSON, 1837)

P - Opočno, obora, u rybníčku, 26. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Amarochara (*Mniobates*) *forticornis* (LACORDAIRE, 1835)

P - Opočno, obora, 17. - 25. 4. 1976, Z. Likovský lgt (1)

Ocalea (*Ocalea* s. str.) *badia* (ERICHSON, 1837)

P - Opočno, obora, 12. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Oxypoda (*Oxypoda* s. str.) *opaca* (GRAVENHORST, 1802)

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, V. Balthasar a Růžička lgt, MHK (1)

Oxypoda (*Podoxya*) *brevicornis* (KIRBY, 1832)

P - Vamberk, J. Roubal lgt (1); Opočno, 26. 8. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Oxypoda (*Mycetodrepa*) *alternans* (GRAVENHORST, 1802)

P - Opočno, 7. 9. 1975, Z. Likovský lgt (1)

Aleochara (*Buryodma*) *brevipennis* GRAVENHORST, 1806

P - Opočno, 11. 5. 1963, Z. Likovský lgt (4)

Aleochara (Xenochara) puberula KLUG, 1833

P - Opočno, obora, okraj lesa, na daňčím trusu, 8. 5. 1979, Z. Likovský lgt (1) **Posedmé v Čechách** (čítaje v to i dosud nepublikovaný nález z Českého Brodu ve sbírkách entomologického oddělení Národního muzea v Praze).

Aleochara (Baryodma) intricata MANNERHEIM, 1830

P - Vamberk, 1944, J. Roubal lgt (1)

Aleochara (Polychara) sparsa HEER, 1839

B - Malé Svatoňovice, 9. 7. 1965, J. Boháč lgt, JM (1)

P - Opočno, 16. - 23. 7. 1972 (1)

Aleochara (Polychara) lanuginosa GRAVENHORST, 1802

O - Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, Růžička lgt, MHK (1)

Aleochara (Polychara) moerens GYLLENHAL, 1827

P - Opočno, obora, 13. 7. 1972, Z. Likovský lgt (1)

Aleochara (Coprochara) bilineata GYLLENHAL, 1810

O - Olešnice, 9. 1944, J. Roubal lgt (1)

Aleochara (Coprochara) bipustulata C LINNAEUS, 1761

O - Olešnice, 9. 1944, J. Roubal lgt (1); Orlické hory, bez bližších údajů, 4. 1951, MHK (1)

P - Opočno, 14. 9. 1975, Z. Likovský lgt (1)

Souhrn

Faunistické údaje v této práci uvedené zvyšují počet zatím známých druhů drabčků podčeledi Aleocharinae z Orlických hor (nad 700 m) ze 7 na 23, Podorlicka (pod 700 m) z 98 na 134 a Broumovského mezihoří z 10 na 16. *Atheta (Ceritaxa) pervagata* G. BENICK, 1974 je z České republiky uvedena poprvé.

Literatura

- JELÍNEK J. (red.), 1993: Check-list of Czechoslovak Insects IV (Coleoptera) Seznam československých brouků. *Fol. Heyrovskyana*, suppl. 1: 1-172
- LIKOVSKÝ Z., 1964: Příspěvek k poznání československých druhů rodu *Gyrophana* Mannerheim (Col., Staphylinidae). *Acta rer. natur. Mus. nat. Slov.* 10: 51-65.
- LIKOVSKÝ Z., 1967: Příspěvek k faunistice československých Aleocharinů (Coleoptera, Staphylinidae). *Acta rer. natur. Hus. nat. Slov.* 13: 89-96

- LIKOVSKÝ Z., 1971: Některé zajímavé druhy Aleocharinů z Čech (Coleoptera, Staphylinidae). *Acta Mus. reginaehradec. S. A.* 12: 105-106.
- LIKOVSKÝ Z., 1973a: Poznámky k faunistice československých Aleocharinů (Coleoptera, Staphylinidae). *Acta Mus. reginaehradec. S. A.* 14: 97-100.
- LIKOVSKÝ Z., 1973b : Coleoptera na Polyporellus squamosus (Huds. ex Fr.) P. Karst v parku opočenského zámku. *Acta Mus. reginaehradec. S. A.* 14 : 101-104.
- LIKOVSKÝ Z., 1988: Aleocharinae (Coleoptera, Staphylinidae) českého území východočeského kraje. *Acta Mus. reginaehradec. S. A.* 21 : 49-68.
- PULPÁN J., 1968: stanovení areálů a subareálů Československa vzhledem k faunistice brouků čeledi Carabidae (Coleoptera). *Acta Mus. reginaehradec. S. A.* 9 : 95-146.
- ROUBAL J., 1917: Coleopterologische Notizen - II. *Soc. Ent.* 32: 33-34.
- ROUBAL J., 1934: Koleopterologický náčrtek z okolí Opočna. *Věda přírod.* 15 : 21-23.